

Innspelsmatrise. Høyringsrunde kommuneplanen sin samfunnsdel 2020 - 2030

	Journalpost	Avsendar	Tema	Innspel	Rådmannen sine vurderingar med evt. endringar
1	21/7648	Johannes Haugland. Osterøy SP	Landbruk	På side 24 nest siste avsnitt i utkast til samfunnsplan. Vil legge til tekst merka med gult. Foreslår å endre dette til: Der andre viktige utviklingsføremål gjer det uunngåeleg å bygge ut på matjord eller dyrkbar jord, skal jordressursane takast vare på og brukast til å etablere ny eller forbetre allereie eksisterande matjord innad i kommunen. Grunngjeving; Så lite som 3% av Norges landareal er dyrka jord. Sidan siste krig har vi teke nesten 10 % av den beste jorda til utbyggingsføremål. Vi veit at naturen treng 1000 år på å lage eit par centimeter med jord. Jordvern er derfor ei av samfunnets sine aller viktigste oppgåver.	Innspelet vert teke til følge og vert bakt inn i planen på side 33.
2	21/8109	MDG	Miljø Lokalsamfunn Folkehelse	Rundt på Osterøy finsdet ein del avfall av ymse slag, som bilvrak, plast, EE-avfall m.m. Denne utfordringa kan me ikkje sjå er nemnt i planen. Dette handlar både om miljøomsyn, men òg om folkehelse, og å skape attraktive lokalsamfunn. Ein naturleg stad å nevne utfordringa vil vere til dømes under "Miljø-og klimautfordringar" på s.10, og under "Måretta Klima-og Miljøpolitikk" s.18. Korleis ønskjer kommunen å jobbe for å hindre forureining både på land og i sjø? Og korleis skal kommunen handtere forsøpling frå tida før ein fekk ordna renovasjon? Me ser gjerne at det blir lagt til ei ny målsetting under "Mål: Måretta miljø-og klimapolitikk", som seier noko om at kommunen vil	Merknaden vert teken til vitande. Fjerning av avfall kan knyttast opp mot frivilljugt arbeid.

				stimulera/leggja til rette for frivillige ordningar for innsamling av avfall som fell utanom ordinære returordningar, og som ellers lett havnar på avveie i naturen. Dette bør skje med minimale kostnader og gjerne i samarbeid med BIR	
3	21/8262	Ungdomsrådet	Kollektivtransport	Osterøy ungdomsrådet har eit innspel når det gjeldt punktet «Arbeida for eit effektivt kollektivtilbod i kommunen» kategorisert under «Osterøy kommune skal leggje til rette for gode fysiske og sosiale oppvekstmiljø for born og ungdom» på s.22. Ungdomsrådet er opptatt av kollektivtilbodet på Osterøy. Når det kjem til denne planen, så meiner ungdomsrådet ordet «effektivt» kan tolkast på ulike måtar, og at dette kan vere negativt. Forslag frå ungdomsrådet er å endre dette punktet til «Arbeida foreitutvida og effektivt kollektivtilbod i heile kommunen».	Framlegget utgjer ei viktig presisering og vert teke til følge og vert teke inn i planen.
4	21/8278	Valestrand Helselag	Tenestetilbod, s.14: Levekår	-Frivillig arbeid står sterkt i kommunen. For betre å kunna nytta denne ressursen må Osterøy kommune etablere Frivilligsentral, i samarbeid med lag og organisasjonar i kommunen. Ref. også Mål, s.21 kulepunkt 2: «Fremje frivilljugheit og deltaking ved å mobilisere ressursar i lokalsamfunnet» Gode levekår og attraktive lokalsamfunn, s.15 og Mål, s.21 Kommunen skal legge til rette for at innbyggjarane kan ta aktivt del i og bli involvert i samfunnsutviklinga: kulepunkt 7: «Legge til rette for aldersvenleg samfunn»-Aldersgruppa 65+ er den som aukar mest i åra frametter. For å møte denne situasjonen, vert reforma «Leve heile livet» lagt til grunn i samfunnsdelen av kommuneplanen, med vekt på aldersvenleg kommune og realisering av demensvenleg kommune som alt er vedtatt.	Merknaden vert teken til vitande. Innspelet om «Frivilligsentral» vert ikkje teke inn i planen. Det vert vist til mål om å «Fremje frivilljugheit og deltaking ved å mobilisere ressursar i lokalsamfunnet». Reforma «Leve heile livet» blir teke inn og omtalt i planen saman med tekst om aldersvenleg kommune og demensvenleg kommune.

			Seniortiltak	Korleis skal vi nå berekraftsmåla, s.19,tilllegg.Det må leggjast til rette for bygging av utleigebustader til seniorar +60, t.d. ved at helselaga byggjer ut, slik det er mange døme på i Osterøy. Mange har det meste av formuen sin i bustaden sin og kvir seg for å ta opp lån for å betala eit eventuelt mellomlegg mellom sal av einebustaden og det kjøp av leilegheit kan føra med seg. Då er leige av husvære med tryggleik for å kunn bu der livet ut, utan å risikera oppseiing av leigetilhøve, eit godt alternativ. Slik kan også oppsparte midlar frigjerast til det den einskilde måtte ønskja seg av kvalitet i livet	Framlegget om at det «må leggjast til rette for bygging av utleigebustader til seniorar +60, t.d. ved at helselaga byggjer ut» er tatt inn i planen. Dette kan vere eit godt tiltak for å nå dei sosiale berekraftsmåla. Tekst om dette blir tatt inn under «Ein aldersvenleg kommune».
5	21/8148	Statsforvaltaren	Folkehelse	Osterøy har folkehelseoversyn frå 2016, og vi stiller spørsmål ved om samfunnsdelen byggjer på ei oppdatert folkehelseoversikt. Ifølgje forskrift om oversikt over folkehelse, skal kommunen utarbeide eit samla oversiktsdokument kvart fjerde år, som skal ligge til grunne for det langsiktige folkehelsearbeidet. Arbeidet med kommunale planar bør baserast på eit oppdatert kunnskapsgrunnlag. Rettleiar for eit systematisk folkehelsearbeid er nyttig i arbeidet. Planen presenterer likevel folkehelseutfordringar, basert på lett tilgjengeleg statistikk. Det vert vist til demografiske endringar med færre yngre og fleire eldre og ein vekst i folketalet. De viser også til at kommunen har ein høgare del av befolkninga med låg inntekt enn i regionen. De har eit avsnitt om utanforskap blant unge, men det er ikkje tydeleg om det er lokale utfordringar de viser til her. Utjamning av sosial ulikskap i helse er sentralt i folkehelselova, og dette er eit omsyn som skal takast vare på i planlegginga. I det vidare arbeidet kan utjamning av sosial ulikskap i helse med fordel forankrast i mål og strategiar. Folkehelse er elles eit gjennomgåande omsyn i samfunnsdelen, og det er	Kommunen har oversikt frå 2020 som ikkje er blitt sendt inn. Arbeidet med samfunnsplanen er basert på solid datagrunnlag, også det som gjeld folkehelse. Rådmannen tek dette til vitande.

				positivt at kommunen vil legge folkehelseperspektivet til grunn for arbeidet i alle sektorar i kommunen. Vi meiner at målet om gode levekår og attraktive lokalsamfunn, med delmål og strategiar, speglar folkehelserelaterte tema, der de også har fokus på barn og unge.	
6	21/8148	Statsforvaltaren	Sosial bustadpolitikk	For å skape gode lokalsamfunn for alle er det viktig at kommunen har ein tydeleg og sosial bustadpolitikk. Det heiter i planen at de vil sikre gode bumiljø for innbyggjarane i alle livsfasar, gjennom arealplanlegginga skal ein stimulere til auka differensiering i bustadmarknaden, og arbeide for at bustadsosiale behov vert tekne vare på i alle planlegging. Det er positivt at kommunen tek ei aktiv rolle her. Bustadpolitikken og -planlegginga bør vere ein integrert del av kommunen sin samfunns- og arealutvikling, heiter det i dei nasjonale forventningane. Sosial bustadutvikling og bustadsosialt arbeid som sosialt utjamnande tiltak bør forankrast i det vidare planarbeidet. Kommunane har òg eit ansvar for å legge til rette for integrering av innbyggjarar med ulike føresetnader. Det gjeld flyktningar, personar med nedsett funksjonsevne eller andre som på ulike måtar kan ha vanskar på bustadmarknaden. Integrering bør skje både sosialt, ved å skape møteplassar og fysisk ved å leggje til rette for ulike typar bustader i kommunen. Gode grønstukturar er òg eit vesentleg punkt i denne samanhengen.	Innspelet til vert teke til vitande. Rådmannen viser her til Bustadssosial handlingsplan som nyleg er vedteken. Denne planen tek opp i seg fleire av dei nemnte punkta i innspelet frå Statsforvaltaren. Integrering er omtalt som eit eige punkt i samfunnsdelen.
7	21/8148	Statsforvaltaren	Leve heile livet og aldersvenleg samf.planlegging	Osterøy ventar fleire eldre i framtida, og treng fleire alderstilpassa bustadar og kommunen vil oppleve eit auka behov for tenester. Det er då viktig at kommunen planlegg for denne veksten, og her er Leve heile livet-reforma sentral. Denne reforma fokuserer på behovet for utviklinga av eit meir aldersvenleg samfunn, på livsløpsperspektiv og på	Rådmannen tek innspelet til vitande. Det vil bli innarbeid tekst på grunnlag av nasjonale retningslinjer og Håndbok i aldersvenleg stedsutvikling. Det vil bli laga eit nytt kapittel «Osterøy skal vere ein god kommune å vekse opp i og å bli gamal i». Vi vel å setje Leve heile livet reforma i

				universell utforming i samfunnsplanlegginga. Det blir lagt til grunn at kommunen tek stilling til innsatsområda og løysingane i reforma, også i planverket. Nasjonalt er det store delar av eksisterande bygg og uteområde som manglar tilrettelegging for menneske med funksjonsnedsetting. Vi vil oppmode Osterøy om å ha målsettingar som er høgare enn minstekravet når det gjeld universell utforming. Dette gjeld både for planlegging av private bustader og offentlege rom. Dette vil vere naudsynt for å møte behova i ein aldrande befolkning der eit aukande tal har kognitiv svikt og andre sansetap. Universell utforming skal som kjent ligge til grunn for all planlegging, jf. pbl. § 1-1 femte ledd. Sjå også Håndbok i aldersvennlig stedsutvikling. Leve heile livet viser også korleis ein bør skape gode, uformelle møteplassar både ute og inne. Gode grøntareal i sentrum og andre bumiljø, er eit døme på dette. Framtidsretta arealplanlegging bør legge til rette for møte mellom menneske og generasjonar. Det å skape eit inkluderande og levande lokalsamfunn bør vere ei gjennomgåande målsetting. Mål om universell utforming tilfører planen ein nyttig og grunnleggande verdi og måla vil vere ei praktisk rettesnor i det vidare plan- og utviklingsarbeidet. Det vil også vere naturleg at de tek med dykk rekrutterings- og kompetanseplanlegging på helse- og omsorgsområdet som ein sentral del av kommunens samfunnsplanarbeid.	samanheng med satsinga vår på barn og unge. Rådmannen ser ikkje behov for å etablere målsettingar om universell utforming sidan dette er nedfelt i både pbl og i nasjonale føringar. Møteplassar og Områdeplanen for Lonevåg, Osterøy utvikling sitt initiativ angående møteplassar, og prosjektet «Alle vil bu på Osterøy» tek opp i seg denne tematikken.
8	21/8148	Statsforvaltaren	Barn og unge	De peikar på utfordringar som overvekt blant ungdom og at dei unge er mindre nøgde med helse, lokalmiljøet, busstilbodet og mangel på møtestadar. Osterøy kommune har meir fråfall i vidaregåande skule jamført med fylket og landet, og låg meistringsdugleik i 5. klasse. Omsynet til barn og	Innspelet vert teke delvis til følge. Det er tatt inn ny tekst på side 18: «Å satse på dei unge er å investere i framtida». Rådmannen meiner elles barn og unge er godt omtalt i planen, jfr.vurdering ovanfor.

				unge sine oppvekstvilkår skal ivareta i planlegginga. Det følgjer også av rikspolitisk retningsline for barn og unge og rundskriv T-2/08 at kommunen skal vurdere konsekvensar for barn og unge i all planlegging. Barn og unge i plan og byggesak er nyttig i arbeidet. Vi viser også til den nye handlingsplanen for fysisk aktivitet – som strekar under viktigheita av gå- og aktivitetsvenlege område som eit omsyn som skal takast vare på i samfunns- og arealplanlegginga. I planen side 16 skriv kommunen om gode levekår og attraktive lokalsamfunn, og trekkjer fram varierte bustadbehov, særleg blant eldre. Statsforvaltaren vil minne om at ei god overordna og heilskapleg planlegging der ein tek omsyn til møteplassar, uteareal og tilgang til grønne område nær barnehagar, skular og andre institusjonar, vil kunne medverke til at barn og unge får eit godt tenestetilbod og hindre utanforskap. Med samlokalisering av ulike offentlege og private funksjonar og aktivitetar, kan ein få til meir utvikling i eit lokalsamfunn og styrkje moglegheita til å realisere det økonomisk.	
9	21/8148	Statsforvaltaren	Medverknad	Det må leggjast vekt på at det blir lagt til rette for at innbyggjarar, fritidsbustadeigarar, organisasjonar og institusjonar, frivillig sektor og næringslivet kan delta i planprosessane. Det kan skje ved å gjere planprosessane tilgjengelege og forstålege, og ved å leggje spesielt til rette for barn og unge og andre grupper som ikkje er i stand til å delta direkte. Når det gjeld born og unge har kommunen eit særleg ansvar for å sikre aktiv medverking frå grupper som treng spesiell tilrettelegging, §5.1. Kommunen skal visa korleis born og unge sine interesser vert ivaretekne etter PBL.	Innspelet vert teken til vitande.

				I samfunnsdelen kjem det ikkje fram at born og unge er involvert utover at ungdomsrådet har delteke på eit møte. Statsforvaltaren vil her minne om at det er viktig at barn og unge får moglegheit til å få fram sine synspunkt, ynskje, behov og bli inkluderte på sine eigne premissar. Barn og unge er viktige informantar til korleis areal blir brukt, og barnetråkk kan vere eit godt verktøy til registrering. Kommunane kan også gjennomføre spørjeundersøkingar eller eigne møter med barne- og ungdoms-grupper. Dette gjeld mellom anna leike- og aktivitetsareal som vil gjere buområde meir attraktive.	
10	21/8148	Statsforvaltaren	Samfunns-tryggleik og beredskap	Statsforvaltaren ønskjer større merksemd på samfunnstryggleiksarbeidet i kommunane sine planprosessar for å førebyggje mot uønskte hendingar. Kommuneplanens samfunnsdel er i så måte det viktigaste og mest sentrale dokumentet å forankre kommunens utfordringar, strategiske val og prioriteringar knytt til samfunnstryggleik og beredskap i. På side 9 i plandokumentet har Osterøy kommune ei føremålstenleg overordna målskildring for samfunnstryggleiksarbeidet, men vi saknar den vidare oppfølginga. Sett vekk frå natur- og klimarelaterte tryggleiksutfordringar finn vi lite eller ingenting om kommunens utfordringar knytt til samfunnstryggleik og beredskap. Tilsvarande seier dokumentet òg lite om mål, strategiske val og prioriteringar. Følgjeleg er dessverre samfunnsdelen slik den ligg føre, lite eigna som eit overordna styringsverktøy for eit heilskapleg og systematisk arbeid med samfunnstryggleik og beredskap i kommunen. Vi er noko uroa over dette. Når ein ser tilbake i tid, har	Innspelet blir teken til vitande. Dette vil bli teken til følgje. Forventningane som går fram av Kommunal- og moderniseringsdepartementets rundskriv H-5/18 «Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling» vil bli lagt til grunn for kommunen sitt arbeid med samfunns-tryggleik. Dette vil bli omtala i samfunnsdelen.

			Osterøy kommune hatt fleire alvorlege hendingar av samfunnstryggleikskarakter. Kommunen har òg hatt utfordringar med å følgje opp lovpålagte krav knytt til fagfeltet, noko som tidlegare m.a. har resultert i avvik ved tilsyn med kommunens arbeid med samfunnstryggleik og beredskap. Samstundes har kommunen gjennom tidene òg tatt fleire positive initiativ på fagfeltet, men kanskje utan heilt å kome i mål. Statsforvaltaren trur difor samfunnsdelen kan vere det overordna og samlande dokumentet som skal til for at kommunen skal lukkast betre med eit heilskapleg og systematisk samfunnstryggleiks- og beredskapsarbeid, men då må plandokumentet verte meir konkret med omsyn til omtale av sentrale utfordringar, mål, strategiar og prioriteringar innan ulike område/sektorar. Statsforvaltaren vil difor rå kommunen til å jobbe noko meir med temaet før endeleg vedtak av planen slik at samfunnsdelen vert eit føremålstenleg styringsdokument for samfunns-tryggleiks- og beredskapsarbeidet. Som eit minimum bør kommunen følgje opp dei forventningane som går fram av Kommunal- og moderniserings-departementets rundskriv H-5/18 samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling i arbeidet med den kommuneplanens samfunnsdel.	Dette blir teke til vitande. Det er tatt inn tekst om samfunnstryggleik og beredskap som peikar på sentrale utfordringar og prioriteringar innan ulike område/sektorar. Teksten er henta frå Osterøy kommune sitt dokument: Heilskapleg ROS for Osterøy kommune» som gjev oversikt over risikobiletet og sårbare område i kommunen med vekt på overordna nivå med vekt på konsekvensar og sårbarheit for samfunn, kommune og tenesteproduksjon. Kommunen sine fem målsettingar i arbeidet med samfunns-tryggleik og sårbarheit er også tatt inn i avsnittet om samfunnstryggleik på side 11. Dette er mål som skal leggjast til grunn i kommunens beredskapsplanlegging og ROS-analyse. Rådmannen ser det følgjeleg ikkje som naudsynt å ta inn dette under kapitelet om mål i samfunnsdelen.
--	--	--	--	---

11	21/8148	Statsforvaltaren	Landbruk	Landbruket og arealressursane er viktige for mat- og planteproduksjon, busetjing og kulturlandskap, og kan gje grunnlag for nye, grønne næringar. Sikring av jordressursane, kvalitetar i landskapet og vern av verdifulle landskap og kulturmiljø, er omsyn som skal ivaretakast i planlegging, jamfør plan- og bygningslova § 3-1 første ledd bokstav b. Eitt av FN sine berekraftmål går mellom anna ut på å utrydde svolt og oppnå mattryggleik, noko som krev at vi reduserer tapet av jordbruksareal og produserer mat på den jorda vi har. Vern av dyrka og dyrkbare arealressursar er såleis ein viktig del av arbeidet med å nå desse måla. Samfunnsdelen kan også gje grunnlag for drøfting av næringsutvikling knytt til landbruket. Det er ei nasjonal målsetjing å leggje til rette for auka verdiskaping i landbruket, mellom anna gjennom satsing på lokal matproduksjon og reiseliv, jamfør Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2019-2023. Landbruket og kommunen si haldning til jord- og skogbruk bør vere eit viktig tema i kommuneplanen sin samfunnsdel.	Innspelet vert teke til vitande. Dette vert teken til følge. Det vil bli tatt inn tekst om lokal matproduksjon og reiseliv knytt til gardsdrift. Landbruk er ei viktig næring i Osterøy og vil bli omtalt saman med anna næringsliv, mellom anna innan besøksnæringar.

			Osterøy erklærer at ein vil forvalte areal, kulturmiljø, naturmangfald, landbruksverdiar og jordressursar slik at det ikkje øydelegg framtidige innbyggjarar i kommunen sine moglegheiter for tilgang til desse. Førebelse tal viser at Osterøy i liten grad har praktisert dette for jordbruksareal, då dei ikkje har tatt del i den generelle reduksjonen i omdisponering av jordbruksareal dei siste fem åra (halvering på fylkesbasis). Osterøy omdisponerer tre gonger så mykje jordbruksareal som kommunen sin «del» av nasjonalt jordvern mål skulle tilseie, og er dermed mellom dei seks kommunane som omdisponerer mest, jamvel om dei ikkje er ein presskommune. Sidan det vert bygd lite veg på Osterøy, er dette truleg omdisponering til utbyggingsføremål. Der andre viktige utviklingsføremål gjer det uunngåeleg å bygge ut på matjord, skal jordressursane takast vare på og brukast til å etablere ny eller forbetre allereie eksisterande matjord i kommunen, noko som tyder på at Osterøy har merkt seg utviklinga elles i Nordhordland og Bergensområdet, der nye verktøy for bruk av overskotsmassar til modernisering av jordbruksland brer om seg og utløyser betalingsvilje hjå entreprenørar, noko som også bidrar til å sette verdi på eksisterande jordbruksareal. Osterøy har vore kjend for bygdeindustriutviklinga si. Derimot er landbruk og annan stadbunden og ressursbasert næringsutvikling lite synleggjort i planen, til dømes som grunnlag for besøksnæring, opplevingar mm. Osterøy er ein stor landbrukskommune (drygt 10. plass i fylket) med store naturverdiar svært nær landets nest største	Dette vert teken til følgje. Det vil bli tatt inn tekst om kommunen si haldning til jord og skogbruk. Dette vert teken til følgje. Det vil bli skreve inn tekst om omdisponering av jordbruksareal. Det er for mykje omdisponering av landbruksareal i kommunen og både landbruksnæringa og kommunen må ta grep for å redusere omdisponeringa.
--	--	--	--	--

				urbane marknad. Vi vil påpeike at dette ikkje berre handlar om einskildbedrifter, men òg om kommunen sitt opplevingsomdøme og profil. Arbeidet med konseptutvikling rundt den gamle kraftstasjonen i Herlandsfossen, som pryder forsida, er eit godt døme på korleis ein kan arbeide med område- og attraksjonsutvikling rundt eit tema.	Gode poeng. Tekst om dette er teken inn i planen.
12	21/8148	Statsforvaltaren	Klima og miljø	Det er positivt at kommunen legg opp til at klimaomsyn skal leggjast til grunn for arbeidet i alle sektorar i kommunen, og at kommunen skal arbeide for ei samfunnsutvikling som reduserer utslepp av klimagassar. Omstilling til eit klimanøytralt lågutsleppsamfunn betyr ein langsiktig og strukturelt gjennomgripande endring i korleis samfunnet er organisert. Det er svært positivt at kommunen har ambisjon er å vera ein kommune som er i forkant på det grønne skiftet, og at klimaomsyn skal leggjast til grunn for arbeidet i alle sektorar i kommunen. Det er òg positivt at viktige berekraftsmål som kan leggje grunnlaget for god natur- og miljøforvaltning er trekte fram i dokumentet. Statsforvaltaren meiner samtidig at kommunen må leggje større vekt på naturmiljø, strandsone, jordvern, karbonrike areal m.m., og konkretisere nærare korleis nasjonalt viktige verdiar gjer seg gjeldande i kommunen og korleis dei skal takast vare på for å sikre ei berekraftig utvikling. Dette bør særleg tydeleggjerast i arealstrategien.	Vert teken til vitande.
13	21/8148	Statsforvaltaren	Arealstrategi	Arealforvaltning er ein av dei viktigaste verkemidla kommunen har for å skape attraktive lokalmiljø, fremje landbruk og skogbruksnæringa, ivareta naturmangfald og legge til rette for verdiskaping. Gjennom planlegging kan kommunen gje innbyggjarane moglegheit til å ta miljøvennlege val	Dette vert teken til vitande.

			ved å lokalisera bustadområde, næringsareal etter klåre mål og ved å bygge opp under lokalsentra i kommunen. Ein overordna arealstrategi i samfunnsdelen til kommuneplanen kan gjere arealplanane betre tilpassa behova og utfordringane til samfunnet. Arealstrategien kan medverke til heilskapleg avveging mellom nasjonal, regional og kommunal arealpolitikk. Arealstrategien gir langsiktig retning til areal- og ressursforvaltninga til kommunen. Det er viktig for å samordne bustad-, areal- og transportplanlegginga, fremje næringsutvikling, redusere klimagassutsleppa, tilpasse samfunnet til klimaendringane, skape sosialt berekraftige samfunn og redusere nedbygging av dyrka mark og viktig natur. Statsforvaltaren finn generelt at arealstrategien har svært stor fokus på utbygging og svært lite fokus på ivaretaking av viktig og verdifullt areal. I samfunnsdelen kjem det til dømes fram at kommunen ønskjer å leggje til rette for ein arealbruk i kommunen som sikrar biologisk mangfald, tar vare på matjord og areal- og naturressursar, og landskapskvalitetar. Arealstrategien omtaler likevel svært lite av dette, slik at desse viktige tilhøva i realiteten ikkje vert følgt opp i strategien. Nedbygging av grønne areal gjer òg skade på naturmangfaldet og andre miljøverdiar. Arealstrategien bør innehalde strategiar for ivaretaking av verdifulle natur- og miljøområde, landskap, viktige område for friluftsliv med vidare, slik at dei kan bidra til å sikre naturmangfaldet, inklusive grønne og blågrønne strukturar. Det er viktig	Det er lagt inn nytt punkt i arealstrategien «Vern av biologisk mangfald» som omfattar desse merknadane
--	--	--	--	--

			at strategiane legg opp til ein arealbruk som sikrar økologisk berekraft. Nedbygging eller omdisponering av naturområde som skog eller myr, som inneheld store lager av karbon, fører til auka klimagassutslepp og reduserer potensielt framtidig opptak av karbon på arealet. Ut frå målet om å redusere klimagassutslepp, bør ikkje kommunen leggje til rette for å byggje ned areal med store karbonlager og høg karbonbinding. Strategiar for å hindre nedbygging av karbonrik natur bør takast med i arealstrategien. Arealstrategien legg til grunn at kommunen gjennom arealplanlegginga skal sikre tilgang til strandsona og til verdifulle natur- og kulturlandskap for ålmenta. Statsforvaltaren er einig i at det er viktig å sikre tilgang til strandsona og til verdifulle natur- og kulturlandskap for ålmenta, men kommunen kan med stor fordel gå lenger og vere mykje tydelegare på at strandsona og viktig natur og kulturlandskap som hovudregel ikkje skal byggjast ned. Det er viktig at kommunen i sin strategi for arealdisponering i strandsona legg vekt på byggjeforbodet, og å sikre natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser i strandsona, slik som det er stilt krav om etter pbl. § 1-8. Tilgangen for ålmenta er soleis ikkje åleine dekkande for kva som må sikrast i ei god forvaltning og planlegging av dei sjø- og vassdragsnære areala. Dei statlege planretningslinjene for differensiert forvalting av strandsona legg òg tydelege føringar for arealbruken i 100-metersbeltet langs sjøen. Sjølv om Osterøy kommune ligg i sone tre, må desse leggjast til grunn.	Dette er viktig,. Me meiner likevel at planen tek i vare utfordringane som er omtalt i dette avsnittet. Planen legg opp til at bustadbygging primært skal vere i område med etablert kommunal infrastruktur og ikkje som
--	--	--	---	--

				Arealstrategien legg opp til at Osterøy kommune skal halde fram med eksisterande senterstruktur og vidareutvikle denne med Lonevåg som kommunesenter, og Haus, Valestrand, Hauge og Fotlandsvåg som lokale sentra. Samstundes legg strategien opp til at hovudtyngda av bustadbygginga òg kan skje i bygder. Det er sagt at: • Hovudtyngda av bustadbygginga skal skje i regulerte område i tilknytning til kommunesenteret, lokale sentra og bygder Statsforvaltaren meiner at ein i arealstrategien ikkje bør opne for at hovudtyngda av bustadbygging òg skal skje i bygder, slik som denne strategien legg opp til. Dette er korkje i samsvar med dei statlege planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing elle dei statlege planretningslinjer for samordna bustad-, areal- og transportplanlegging. Vi vil difor sterkt tilrå at ein tek ut «bygder» frå dette kulepunktet. Samstundes vil dette vil bidra at kommunen lettare kan nå eigne mål om eit klimanøytralt lågutsleppsamfunn.	spreidd bustadbygging. Vidare er det intensjonen at utbygging primært skal kome i etablerte sentra. Arealstrategien opnar likevel opp for at bustadbygging kan skje andre stader enn i og ved kommunesenteret og lokale sentra for å sikre levedyktige grender. Samstundes er det viktig for ein kommune som Osterøy å kunne tilby ein viss del attraktive tomter utan for sentra, men desse må vere i tilknytning til etablert VA-infrastruktur og veg. Arealstrategien legg ikkje opp til at hovudtyngda av bustadbygginga skal skje i bygder. Det er presisert på side 33 under «Generell arealstrategi».
14	21/8917	Osterøy utvikling	Samskaping	Næringslivsorganisasjonene står sammen og ønsker en helhetlig satsing på næringsutvikling i Osterøy velkommen. Dette lover godt for positiv og fremtidsrettet samskaping mellom kommunen og næringslivet for å kunne levere på mål 3 i planen: Framtidsrettet og mangfoldig næringsliv. Det bør knyttes noen ord i planen til denne felles satsingen med kommunen og næringslivet og beslutningen om at Osterøy Utvikling her skal være kommunens operative arm og en sentral utviklingsaktør. Passer kanskje inn nederst på side 9 der hvor samskaping med prosjektet «Alle vil bu på Osterøy» er nevnt.	Innspelet vert teke til følgje. Tekst om tilhøvet mellom Osterøy Utvikling blir bakt inn i planen under «Samskaping».

15	21/8917	Osterøy utvikling	Destinasjons- utvikling	Et godt sted å leve og bo er et godt sted å besøke! Det mangler en kobling i planen mellom mål 2 (Gode levekår og attraktive lokalsamfunn) og mål 3 (Framtidsrettet og mangfoldig næringsliv) når det gjelder avsnittet som omhandler utvikling av grønt og bærekraftig reiseliv (side 17). Reiselivsnæringen kan bidra til å skape bærekraftige lokalsamfunn dersom den utvikles på en måte som tar hensyn til tålegrensene for lokalsamfunn, natur, landskap, kultur og lokal verdiskaping. Det går ikke an å snakke om utvikling av bærekraftig reiseliv uten å si at man skal jobbe med besøksforvaltning. Osterøy er fremdeles helt i startgroppen når det gjelder utvikling av reiselivsnæringen. Kommunen har dermed en helt unik mulighet til å sette besøksforvaltning på dagsorden. Det er langt tyngre å starte arbeidet med problemstillingen når man først har fått tilstander som eksempelvis på Trolltunga.	Tekst om destinasjonsutvikling, besøksnæringen, stadutvikling er bakt inn i planen under omtale av næring. Det er viktig å kople mål 2 og 3.
16	21/8917	Osterøy utvikling	Sosial infrastruktur Gründersmie Møteplass	Ungdom, gründere og etablert næringsliv på Osterøy mangler lokale møteplasser. Vi ønsker å skape en attraktiv og fleksibel møteplass. En viktig møteplass for eksisterende næringsliv på Osterøy. Og et sted der gründere kan treffes for å få ny kunnskap og klemme ut nye ideer sammen med andre. Peak Sunnfjord i Førde er en suksesshistorie som alle snakker om. De har skapt et sted med høy trivselsfaktor som er innbydende og attraktivt. Et sted folk kommer og vil være. Et sted der nye ideer skapes, nye samarbeid blir til, kunnskap deles og nye arbeidsplasser skapes. Vi ønsker å få til det samme i gamle bankbygget i Lonevåg på Osterøy. Legge til rette for at unge blir værende i kommunen etter ferdig utdanning er et konkret mål under delmålet «Osterøy skal ha et framtidsrettet og mangfoldig næringsliv innenfor rammene av en	Det er tatt inn tekst om Osterøy Utvikling i rolla som tilrettelegger for møteplass for gründere og næringslivet i Osterøy. Kort omtale Gründersmie.

				bærekraftig utvikling». Gründersmia kan være en strategi og et tiltak for å oppnå dette og bør derfor inkluderes som et eget punkt nederst på side 23 under «Slik vil me gjere det».	Gründersmia er blitt omtalt i planen.
17	21/8917	Osterøy utvikling	Miljø- og klimapolitikk	Et av de konkrete målene for delmålet «Målretta miljø- og klimapolitikk» er at klimagassutslipp fra veitrafikk i Osterøy skal reduseres med 80 % innen 2030 sammenlignet med 2020. To av strategiene som listes er å greie ut mulighet for bruk av ekspressbussruter med kort reisetid til målpunkt i Bergen og legge til rette for mer bruk av elbil. Sikkert gode og målrettete strategier, men veldig tradisjonelle og lite nytenkende. Hva om Osterøy tok mål av seg å tenke helt nytt og ha ambisjon om å «ta fjorden tilbake», - eller rettere sagt fjorden som ferdselsåre for personer til og fra jobb, fritidsaktiviteter og besøk i vår felles bo- og arbeidsmarkedsregion? Jobbe for å få tilbake de gode gamle dampbåtene eller fjordbussene, men denne gangen i form av elektriske, utslippsfrie båter, - en bybane på fjorden! Her trengs ingen skinnebygging, ekspropriering og store inngrep i naturen, infrastrukturen (fjorden) ligger der helt klar til bruk og de gamle dampskipskaiene er mange steder i god stand. Hva ville et slikt tilbud gjøre med attraksjonskraften til Osterøy for de som bor, jobber og besøker kommunen? Og hvilke muligheter ville det gi for utvikling av en bærekraftig reiselivsnæring i kommunen? Et slikt tilbud og infrastruktur vil kunne levere på alle de tre overordnede bærekraftsmålene.	Må tenke spennig, men realistisk. «Bybane på fjorden» er interessant og spanande. Ein ser kanskje ikkje realismen i dette på kort sikt, men ein må våge å tenke stort.
18	21/8917	Osterøy utvikling	Handlingsplan	For samfunnsdelen 2020-2030 vil økonomiplanen inntil videre utgjøre handlingsdelen til Kommuneplanens samfunnsdel. Vi har forståelse for at man av ressurs hensyn har valgt denne løsningen, men tenker det vil være en stor fordel for å kunne	Dette er teken til vitande.

				oppnå målene i planen om kommunen kan ha som ambisjon å få utarbeidet en enkel og konkret handlingsplan.	
19		Osterøy kommune	Landbruk	Innspel frå landbrukssjefen i Osterøy om mellom anna ordlyd i planutkastet angående utslepp av klimagassar frå jordbruket.	Innspelet er teken til følgje.
20	20/9561	VLFK	H-delen	Vestland fylkeskommune skulle gjerne sett at handlingsplanen i form av økonomiplan var lagd ved samfunnsdelen, slik at ein kunne sjå koplingar og prioriteringar spegla der. Dei overordna målsettingane i planen er godt formulerte. Vidare handsaming av mål er sett opp i ein godt strukturert tabell (s. 21), men under «Slik vil vi gjere det», vurderer fylkeskommunen at koplinga til handlingsdelen er svak, då ein i liten grad viser til denne.	Merknaden vert teken til vitande. Rådmannen er klar på at koplinga mellom samfunnsdelen og handlingsdelen må koma på plass. Innføringa av Framsikt vil vonarleg gjere dette arbeidet lettare.
20	20/9561	VLFK	Regionale planar	Osterøy kommune har ein senterstruktur som ikkje inneber regionsenter i kommunen. Dette gjev at transportplanlegging og arealforvaltning får ein litt annleis struktur enn hovudtyngda av kommunar i planområdet. Ein kan i større grad legge differensiert arealforvaltningsprinsipp til grunn i planlegginga: Utanfor dei regionale vekstsonene er vekstvoluma lågare og transportomfanget som skapast mindre. I utbyggingsakar bør viktige arealverdiar prioriterast framfor transportreduserande utbygging. Osterøy kommune sin samfunnsdel knyter seg til målsettingar i RATP, mellom anna ved å prioritere hovudtyngda av bustadbygginga i regulerte område i tilknytning til eksisterande kommunesenter, lokalsentra og bygder. Ein har også formulert at kommunen skal i størst mogleg grad fremje fortetting i kommunesenter, områdesentra og bygder, og i tillegg ta i bruk nytt byggjeland etter behov. Arealstrategien tar også opp i seg viktige	Ingen påpeiking av manglar ved planen. Merknaden vert teken til vitande.

				prioriteringar knytt til natur og landbruk, då ein seier at kommunen skal ha eit aktivt og levande landbruk som legg til rette for bruk av lokale ressursar, der dyrka mark blir tatt vare på for lokal matproduksjon, men og for å ta vare på kulturlandskapet og sikre matjord frå nedbygging.	
20	20/9561	VLFK	Arealstrategi	Kommuneplanen sin samfunnsdel skal gje overordna føringar og mål for kommunens sine prioriteringar og utvikling i planperioden. Dette gjeld også bruk og forvaltning av areal. Arealstrategien for Osterøy kommune er sett saman av ein generell strategi, område for bustader, område for næring og område for fritidsbustader. Arealstrategien vil gje føringar all arealbruk i kommunen i planperioden. Vestland fylkeskommune vurderer at Osterøy kommune har gjort gode grep med bruk av arealstrategi, og at denne vil vere eit nyttig verktøy for planarbeid i kommunen i perioden.	Dette vert teken til vitande. NB
20	14/9561	VLFK	Medverknad	Under arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel i Osterøy har ein arbeidd med medverknad på ulike måtar i 2017 og 2018. dette var delvis knytt til prosessar kring kommunereforma, og elles legg ein til grunn eit medverknadsmøte om frivilligpolitikk september 2017 og dialog med ungdomsrådet i kommunen. Vestland fylkeskommune vurderer at det er bra at ein har invitert til ulike medverknadsarenaer for å aktivere ulike grupper. Medverknadsarbeidet er noko gamalt i prosessen, og det er vanskeleg å sjå korleis ein har brukt dette inn i planen, ut over at ein seier at det har vore relevant. Vi viser elles til tema medverknad under andre fagtema.	Dette vert teken til vitande.
20	20/9561	VLFK	Klima og miljø	Klimaomstilling er godt inkludert i planframlegget, og det går fram at kommunen tenkjer klima som eit	

			sektor-overgripande tema. Det er og bra at kommunen inkluderer og tek omsyn til arealressursar, som ein del av arbeidet med klimaomstilling. Mål 1: Målretta miljø og klimapolitikk Den overordna målsettinga for dette målet er formulert godt og det går tydeleg fram korleis kommunen ynskjer å arbeide. Når ein kjem til sjølve målet er dette noko meir uklårt. Målet bør ta føre seg kva det er kommunen ynskjer å oppnå, ikkje korleis ein skal styre politisk. Fylkeskommunen meiner det kunne vere tenleg å omformulere mål 1, og oppsummere den overordna målsettinga på den måten som er gjort i mål 2 og 3. Mål 2: Gode levekår og attraktive lokalsamfunn. Inn under dette målet passar det godt inn å inkludere klimaomstilling. Haldningsendrande arbeid er ein viktig del av den sosiale dimensjonen til klimaomstilling, og kan inkluderast under fleire avsnitt i «slik vil me gjere det» under mål 2. Til dømes kan det inkluderast under «omstillingsevne til å leva eit godt liv» eller inn under aktivitet og naturopplevingar. Mål 3: Osterøy skal ha eit framtidsretta mangfaldig næringsliv innanfor rammene av ein berekraftig utvikling Fylkeskommunen meiner det er eit viktig grep å inkludere dette. Kommunen ynskjer å fremje grøn næringsutvikling, og her oppmodar vi kommunen til å sjå på overgangsrisiko for eksisterande næringsliv, som er nemnt under avsnittet klimarisiko. I utviklinga av næringslivet er det og viktig å inkludere kva areal ein skal setje av til desse formåla. Næringsareal kjem gjerne i konflikt med areal som er viktig for natur, miljø og klimaomstilling. Dette gjeld både sjølve området for næring, men og korleis områda rundt blir påverka.	Innspelet vert teken til følge. Målformuleringa vil bli endra til «Berekraftig forvaltning av livsgrunnlaget». Innspelet vert teken til vitande. Ny tekst vil bli tatt inn i planen.
--	--	--	---	--

				Det er då føremålstenleg å ha arealstrategi for seier noko om kva type areal ein tenkjer ein kan nytte til formålet.	
20	20/9561	VLFK	Utslepps-- reduksjon	Osterøy kommune har dei siste åra hatt noko nedgang i klimagassutslepp, innan direkte utslepp. Kommunen har fokus på å bli eit klimanøytralt lågutsleppssamfunn i samfunnsdelen. Fylkeskommunen oppmodar dykk til å konkretisere dette og definere kva kommunen meiner når ein brukar desse omgrepa. Klimanøytral betyr at kommunen ikkje skal bidra til global oppvarming, t.d. gjennom kvotekjøp eller investering i utsleppsreducerande tiltak. Lågutsleppssamfunn betyr at ein skal redusere klimagassutsleppa for å motvirke skadelege verknadar av global oppvarming slik det er skildra i Paris-avtalen. CICERO har publisert ein rapport om kva omstilling til eit lågutsleppssamfunn betyr for kommunesektoren Omstilling til er lavutslippssamfunn". Kommunen har høgast utslepp innan jordbruk, vegtrafikk og avfall og avløp. Difor vil desse sektorane vere naturleg å ta tak i når ein skal sette seg mål og tiltak. I planframlegget står det at Osterøy kommune skal ha nullutslepp innan 2050. Her kan det vere nyttig for kommunen å definere eit mål som er gjeldande for planperioden. Vestland fylkeskommune har i Utviklingsplanen for Vestland sett seg mål om nullutslepp innan 2030 (strategi 2.1). For å nå dette målet, er det trong for å ha alle kommunane med på laget, og på å jobbe mot same mål. Vi oppmodar difor Osterøy kommune til å sette seg tilsvarande mål. Uansett kva kommunen vel som utsleppsmål, må det talfestast med ein viss reduksjon innan eit målar. Det er og viktig at kommunen er tydeleg på kva målet gjeld - er det reduksjon innan kvotepliktig eller ikkje kvotepliktig sektor det er snakk om. Skal kommunen ta utgangspunkt i dei direkte utsleppa,	Vert teke til vitande.

				eller inkludere dei indirekte og. I tillegg bør målet om utsleppsreduksjon blir arbeida med, både for kommunen som organisasjon, men og for heile kommunen som geografisk område. Her har kommunen som samfunnsutviklar ei sentral rolle. Kommunen har som mål å lage ein strategi (klima- og energiplan). Det er viktig at klima likevel er ein del av samfunnsdelen, slik det er innarbeida i planframlegget. Vestland fylkeskommune oppmodar om at Osterøy kommune sett mål for utsleppsreduksjon i samfunnsdelen, og arbeidar vidare med dette som utgangspunkt i klima- og energiplan. Kommunen har og ein negativ trend på opptak og utslepp frå skog og anna arealbruk, der det i 2015 er mindre opptak i skog enn i 2010. Her kan det vere relevant å sjå på tiltak innfor forvaltning av skog, og korleis dette kan bidra til utsleppsreduksjon. Her oppmodar fylkeskommunen til at kommunen ser meir på «Carbon dioxide removal». Dette inkluderer eksisterande og potensielle forbetringar av biologiske eller geokjemiske karbonsluk eller reservoar, men ekskluderer naturleg opptak av CO2 som ikkje direkte er forårsaka av menneskeleg aktivitet	
20	21/9561	VLFK	Klimarisiko	Fylkeskommunen oppmodar også til å vurdere kvar klimarisiko kommunen kan vere utsett for, både fysisk, overgang, ansvar, gjennomføring og grenseoverskridande. Osterøy kommune har, i følgje kommunalbanken sine nettsider om klimarisiko, høg alvorsgrad og svært høg alvorsgrad innanfor fleire av næringane i kommunen. Miljødirektoratet har og eit webinar om klimarisiko og ein rapport om klimarisiko i kommunane. Dersom kommunen arbeidar for å redusere klimagassutslepp vil ein minimere den fysiske risikoen for fylgje av klimaendringar. Kommunen er	Merknaden vert teken til vitande. Dette er viktig. Temaet er nok omtalt i dokumentet «Heilskapleg ROS for Osterøy kommune». Dokumentet gjev oversikt over risikobiletet og sårbare område i kommune på overordna nivå med vekt på konsekvensar og sårbarheit for samfunn, kommune og tenesteproduksjon.

				ein viktig aktør i arbeidet mot eit lågutsleppsamfunn, og arbeidet med dette er vesentleg for å minimere overgangsriskoen for mellom anna næringslivet.	
20	21/9561	VLFK	Klimatilpassing	Kommunen har som mål for klimatilpassingsarbeidet at innbyggjarane skal ha trygge lokalsamfunn. Dette er eit viktig aspekt å ha med i planen. Her oppmodar fylkeskommunen dykk til å ta inn at ein skal bruke naturbaserte løysingar der det er mogleg. Klimatilpassing blir ofte brukt der ein skal sikre mot skred og flaum. Fylkeskommunen saknar at kommunen brukar heile breidda av omgrepet klimatilpassing. Dette vil seie å tenkte klimatilpassing inn mot t.d. overvasshandsaming, fukt og råteskadar, tørkeperiodar, og å gi rom til artar som bevegar seg nordover eller høgare opp grunna temperatúrauke.	Merknaden vert teken til vitande.
20	21/9561	VLFK	Folkehelse	Det verktøyet kommunane har for å få oversikt over innbyggjarane sin helsetilstand og påverknadsfaktorar for helse i kommunen er eit oppdatert kunnskapsgrunnlag og folkehelseoversikt. Dette gjennom koplingsparagrafane fhl. § 6. 1 ledd og pbl. § 10-1, og fhl. § 5. Folkehelseoversikta skal vere skriftleg, tilgjengeleg for innbyggjarane og reviderast kvart fjerde år som grunnlag for arbeidet med planstrategien. I samfunnsdelen har kommunen identifisert og gjort greie for korleis helsetilstanden blant befolkninga er, og identifisert og vurdert konsekvens og årsakssamanhengar hjå langsiktige utfordringane Osterøy står ovanfor. Førre folkehelseoversikt i Osterøy vert utarbeidd i 2016. Fylkeskommunen vil råde kommunen til å lage eit nytt dokument som gjer greie for korleis helsetilstanden til befolkninga er, og korleis helse er fordelt mellom innbyggjarane. Dokumentet vil kunne gje svar på trendar,	Merknaden vert teken til vitande. Folkehelseoversikt vart utarbeid i 2020. Det kan vere at denne ikkje er blitt sendt inn. Folkehelseinstituttet (FHI) og SSB har i sine statistikkar gitt oss den naudsynte innsikta og forståinga i helsetilstanden og korleis helse er fordelt mellom

			påverknadsfaktorar, utfordringar og ressursar i kommunen. Folkehelseoversikta vil også gje gode rammer for samordning og prioritering på folkehelseområdet. Kommunen skal i samfunnsplanlegginga si etter føremåla i Lov om folkehelse og Plan- og bygningslova medverke til ei samfunnsutvikling som fremjar folkehelsa, og utjamnar sosiale helseskilnader. Innsats retta mot sosial utjamning er eit nasjonalt mål, mål i regionale folkehelseplanar og i utviklingsplanen til Vestland. Sosiale helseskilnader er aukande nasjonalt og i Vestland fylkeskommune, og er også nemnt som utfordring i kommunen sin samfunnsdel under kapittel om «Gode levekår og attraktive lokalsamfunn». Elles er sosiale helseskilnader som utfordring, og sosial utjamning som innsats nemnt lite vidare samfunnsdelen, verken som innsatsområde eller målsetnad. Kommuneplanen for Osterøy viser at kommunen har svært god forståing for at folkehelsearbeidet bør styrkast i politikk – og samfunnsutvikling, og at planarbeid er fundamentet for dette. Det vert set ord på dette ved å slå fast at kommunen har eit ansvar for folkehelsearbeidet, og vises gjennom omsyn til folkehelsa i overordna målsetnad i planen, særleg retta mot sosial berekraft. Fylkeskommunen oppmodar å halde fast på dette fokuset og oppretthalde «helse i alt vi gjør»-tenkinga i alle kommunen sine målsetningar. Regionale planar for folkehelse byggjer på nasjonale føringar og prinsipp for folkehelsearbeidet. Mål og strategiar i arbeidet med samfunnsdelen skal byggje på eit påverknadsperspektiv om kva som fremjar som fremjar helse og trivsel. Strategiar bør vere befolkningsstrategiar, og ev tiltak bør vere universelle. Med tanke på kommunen sine	innbyggjarane. Det er dei same data som legg til grunn for den folkehelseoversikten VLFK etterlyser.
--	--	--	--	---

				utfordringar og særleg retta mot den demografiske utviklinga står fylkeskommunen støtte opp om kommunen si vurdering at universell utforming er eit viktig arbeid framover. Vi vil oppmode kommunen om å ytterlegare trekke frem universell utforming som innsats i kommunen sine mål, og i kommunen sin arealdel. Vi vil her anbefale å ta i bruk planretningslinjer lagt ved i fylkeskommunen sin regional plan for folkehelse: Fleire gode levekår for alle – I samfunnsdel er det gjort greie for at den teknologiske utviklinga og digitale omstillinga vil kunne føre store moglegheiter til måloppnåing av ei berekraftig samfunnsutvikling. Men det vil også vere viktig at kommunen på same tid vurderer korleis dette vil kunne utfordre eksisterande samfunnsstrukturar. Det vil vere viktig for kommunen å følgje med i utviklinga og leggje til rette for at den teknologiske og digitale utviklinga styrkar samfunnet, og at ein samstundes klarar å minimere dei negative følgjene.	Ja, jfr Leve Heile Livet
20	21/9561	VLFK	Samferdsel og kollektivtransport	Generelt gir høyringsforslaget eit godt innblikk i forventa utviklingstrekk og prioriteringar som må gjerast for å nå ønska utvikling. Trygge nærmiljø og gode møteplassar er trekt fram som grunnleggande for trivsel og deltaking for alle. Slik tilrettelegging vil bidra til auka attraktivitet og vere positivt for folketalsutviklinga. Det er positivt at kommunen vektlegg trygg tilkomst til møtearenaer også for dei som ikkje har eigen bil. Fylkeskommunen viser til dei nasjonale måla som er nedfelt i Statlege planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (BATP) som skal stå sentralt i all planlegging. Meininga er at planlegging av utbyggingsområde og transportsystem skal leggje til rette for mest mogleg effektive og miljøvennlege reisealternativ slik at	Merknaden vert teken til vitande.

				transportbehova kan reduserast. Vekstområda bør difor vere konsentrert rundt sentrum og knutepunkt i kollektivsystemet langs eksisterande infrastruktur og løysingar for mjuke trafikantar. Planlegging som vektlegg desse prinsippa bidreg til trafikktryggleik, effektiv trafikkavvikling og vil ha positivt innverknad på både folkehelse og etablering av attraktive bu- og næringsområde, samt redusere utslepp frå transportsektoren. Kommunen har ei overordna målsetting om å forvalte areal i eit langsiktig perspektiv og til det beste for fellesskapet. Vidare ønskjer kommunen å redusere klimagassutslepp frå vegtrafikk med 80% innan 2030 i høve til 2020, samt legge til rette for berekraftig arealbrukspolitikk. Det vert vist til at ein konsentrert utbygging både vil vere økonomisk gunstig og medverke til å redusere transportbehovet. Det skal leggest til rette for bygging i bygder med eksisterande infrastruktur. Sett i lys av samordna BATP og regionale styringsdokument er dette viktige prinsipp for arealplanlegginga på Osterøy. Kommunen sin eigen trafikktryggleiksplan vil og ha innverknad på arealplanarbeidet. Samstundes kan det ikkje ventast at dei eksisterande tettstadane skal dekke alle behov, og bilkøyring vil for mange vere eit viktig framkomstmiddel til både arbeid og handel. Det er bra at kommunen er bevisst desse utfordringane, og ønskje å sjå nærare på løysingar som tek i vare ulike omsyn knytt til transport, miljø og verdiskaping. Mellom anna blir det sett på moglegheita for bruk av ekspressbussruter med kort reisetid til Bergen. Ny teknologi kan og opne for ulike transportløysingar som kan binde saman kommunen på ein berekraftig måte, og det er positivt at kommunen er bevisst den teknologiske	
--	--	--	--	--	--

				utviklinga og løysingar som kan og vere aktuelt å teste ut på Osterøy. Fylkeskommunen har gjort nokon erfaringar med å teste ut ulike tingingsruter som er tilpassa ulike brukargrupper og behov, til dømes «HentMeg» i Odda.	
20	21/9561	VLFK	Kultur, idrett og innkludering	Vestland fylkeskommune viser til vår fråsegn til planstrategi dagsett 24.09.2020 som er også relevant for samfunnsdelen av kommuneplanen. Vi kan ikkje sjå at kommunen har, i tilstrekkeleg grad, tatt omsyn til vårt innspel når det gjeld kultur, idrett, frivillig satsing og inkludering i samfunnsdelen som er nå på høyring. Regionale føringar Frå eit kultur-, idrett- og inkluderingsperspektiv er fleire forventningar frå nasjonalt og regionalt hald viktig for kommunen å ta omsyn til i overordna planarbeid i kommunen. Vestland fylkeskommune har 2 gjeldande regionale planar på kulturfeltet. Dei gjeld i dei geografiske områda til ny regional plan for kultur er vedteke. Vi viser her særleg til PREMISS: KULTUR. Regional kulturplan for Hordaland 2015-2025. Satsingane innanfor deltaking og oppleving, kultur for alle, mangfald og integrering, kulturell verdiskaping, gode lokalsamfunn, frivilligheit, kulturminne som grunnlag for læring og oppleving, immaterielle kulturarv, berekraftig kulturell infrastruktur, møteplassar og arenabygging er alle viktig.. Vi viser også til Vestland fylkeskommune sitt vedtekne dokument; Anleggspolitikk og kriteria for tildeling av spelemidlar. Den gir føringar for bruken av spelemidlar som kommunen må vere kjend med. Vi ber om at desse føringar vert lagt inn i samfunnsdelen av kommuneplan. Kommunedelplan for kultur, friluftsliv og fysisk aktivitet	Merknaden vert teken til vitande. Ny tekst om friluftsliv og fysisk aktivitet er tatt inn under overskrifta Folkehelse på side 16.

				I følge planstrategien skal kommunen starta arbeid med ein kommunedelplan for kultur, friluftsliv og fysisk aktivitet. Dette vil vera ein gode anledning til å få fram konkrete strategiar og tiltak innafor fagfelte og for å skape lokalsamfunn som ungdom og innbyggjar er stolt av og nøgd med. Fylkeskommunen vonar at frivillig sektor vart sterkt integrert i dette planarbeid. Samfunnsdelen av kommuneplanen omtale ikkje dette. Samfunnsdelen bør drøfte korleis ei slik plan kan vere med på å styrke satsingane innafor desse fagområde og korleis desse sektorane kan bidra til å nå måla i kommunen. Friluftsliv Osterøy har mykje natur og flotte friluftsområde. Betre tilrettelegging, som gjer det lettare for folk å gå på tur og drive med ulike friluftslivsaktivitetar, er ei rimeleg investering i god folkehelse og kan og gjere det meir attraktivt å bu og besøke kommunen. Friluftsliv berre er nemnt ein gang i samfunnsdelen, og da i samband med klimaendringar. Osterøy har ikkje gjort ferdig kartlegging/verdsetting av friluftsområde i kommunen og har ikkje starta på plan for friluftslivets ferdselsårer. Desse to prosjekta vil kunne gje kommunen eit mykje betre kunnskapsgrunnlag når det gjeld friluftsliv og er eit godt utgangspunkt for framtidig utvikling av friluftsområde og tilrettelegging av stiar og turveggar. Idrett og fysisk aktivitet Gode levekår og attraktiv lokalsamfunn – mål Osterøy kommune har ein sterk identitet og mange kvalitetar med levenda bygder og gode lokalmiljø med ei sterk dugnadsvilje, levande organisasjonsliv og optimisme i næringsliv med ei jamn vekst i arbeidsplassar.	
--	--	--	--	--	--

				Samfunnsdelen skal vere med på å definere og formidle kommunen sin identitet og særpreg. Kulturliv, idrett, kulturarv, bibliotek og friluftsliv er rike kjelda til identitet og tilhøyre, og er viktig ressursar for å bygge Osterøy si framtid. Desse er òg kjelda til næring og utvikling lokalt og er helsefremjande faktorar, då dei er viktige for alle generasjonar si sjølvforståing, deltaking, og trivsel. Samarbeidet mellom frivillig sektor og kommunen er viktig og samfunnsdel av kommuneplan bør synleggjera korleis kommune kan bidra til å støtte opp om frivillige organisasjonar som gjer eit viktig jobb i å skape arena for deltaking. Det går fram av kunnskapsgrunnlag i planstrategi at med unntak av bibliotek som er eit prioritert satsingsområda, har Osterøy kommune i liten grad prioritert ressursar til kulturarbeid i Osterøy kommune. Samtidig viser folkehelsestatistikk mm at unge i kommunen er lite nøgde med eigen helse, med lokalmiljøet og at det er for få møtestader. Osterøy har gode profesjonelle regional aktørar som Museumssenteret i Hordaland ved Osterøy museum og Havrå lokalisert i kommunen. Her kan kommunen bygge vidare på lokaltradisjonar, handverkstradisjonar, kulturarv, eit heilt unik freda kulturmiljø og landskap ved Havrå. Det er viktig med gode og forpliktande samarbeid mellom musea, det frivillige kulturliv og det offentlege. Dette er ein ressurs som Osterøy bør nytta i enda sterkare grad og ei slik satsing kunne synleggjerast i samfunnsdel. Det stå lite i samfunnsdel om idrett og fysisk aktivitet. Under målet om gode levekår og attraktive lokalsamfunn står det at kommunen skal leggje til rette for leik, idrett, aktivitet, kulturtilbod, naturopplevingar og fritidstilbod. Dette er flott, men kommunen kunne gjerne hatt med døme på kva	Sant, men krev tid. Gode poeng her. Obs
--	--	--	--	--	--

				kommunen gjer/har planar om å gjere for å få dette til.	
20	21/9561	VLFK	Måla	Målretta miljø- og klimapolitikk – mål Fylkeskommunen vil peike på gjenbruk og istandsetting av kulturminne og kulturmiljø som er samfunnsnyttig både av omsyn til klima, ressursbruk og økonomi. Å finne god balanse mellom vern og utvikling er ei av desse utfordringane. Kulturminne er ressursar for å byggje samfunnet. Kommunen har ansvar å ta vare på kulturarven som ressurs for kunnskap, oppleving, bruk og gjenbruk (sirkulær økonomi). Dette kan forankrast i samfunnsdel av kommuneplan og vi vonar at kommunen kan ferdigstille kulturarvsplan. Framtidsretta og mangfaldige næringsliv – mål I regional kulturplan for Hordaland Premiss : KULTUR ligg der også ei satsing på profesjonelle kunstnarar og det frie feltet. Det ligg ei forventning om at det også vert planlagt og lagt til rette for at det er mogleg å leve og arbeide som profesjonell kunstnar i kommunen. Dette kunne passe inn under mål om eit framtidsretta og mangfaldig næringsliv. Kultur, kulturarv, idrett og inkludering og frivillige arbeid er område som kan utforskast for å finne nye næringsveggar. Samfunnsdelen seier at kommunen må også leggja til rette for aktørar som vil utvikle grøne reiselivsprodukt. Osterøy treng fleire attraktive besøksnæringar, og då helst basert på lokal kultur og natur. Framtidsretta verksemdar er lik «grøne» verksemdar. Og når det gjeld å legge til rette for slike reiselivsnæringar, og syte for at slik næringsutvikling skjer på ein måte som er berekraftig når det gjeld slitasje på stiar o.l., vil kartlegging/verdsetting og plan for friluftslivets ferdselsårer og ferdigstilling av kulturarvsplan vere viktig kunnskapsgrunnlag og forvaltningsverktøy.	Merknaden er teken til vitande. Det er tatt inn mykje ny tekst om dei tema som fylkeskommunen her peikar. Mellom anna er lagt vekt på å kople mål om lokalsamfunnsutvikling og næringsutvikling, og om kulturbasert næringsutvikling (besøksnæringar). Det er også teken inn nye mål og strategiar. Kommunen vil hausten 2021 starte opp arbeidet med ein kulturminneplan.

20	21/9561	VLFK	Integrering	I samband med regionreforma overtok fylkeskommunen fleire nye integreringsoppgåver innan busetjing, kvalifisering, førebygging og frivilligheit frå Inkluderings- og mangfaldsdirektoratet. Ny integreringslov har trådd i kraft 01.01.2021. I arbeid med utviklingsplan for Vestland og dei påfølgande regionale planane vert det meisla ut regional politikk på integreringsfeltet. Dette er ein ny arena for tett samarbeid mellom kommunen og fylkeskommunen framover særleg innafor utdanning, næringsliv, kultur og folkehelse. Fylkeskommunen viser også til IMDi sine faktaark om integrering i Osterøy kommune. Den viser at den største innvandrarbefolkninga i kommune kjem frå Polen, Litauen og Thailand. Dette kan tyde på ein del arbeidsinnvandring. Dette har konsekvensar for kommunen sin innretting av arbeidet mot integrering og inkludering. Samfunnsdelen av kommuneplanen bør synleggjera korleis kommunen har tenkt å legge til rette for ei slik utvikling.	Innspelet er teken til vitande. Tenker det blir ein temaplan
20	21/9561	VLFK	Arealstrategi	Samfunnsdelen bør ha arealstrategiar for å sikre friluftsområde og viktig kulturmiljø for allmenta. Fylkeskommunen ber kommune ferdigstill kunnskapsgrunnlag og kartfesting av viktige kulturmiljø og for friluftsområde slik at desse kan være meir synleg som ressurs i lokalsamfunn.	Innspelet vert teken til følge. Kjem i to temaplaner
20	21/9561	VLFK	Medverknad	Kommunen har involvert frivillige, ungdomsrådet, næringsliv og organisasjonsliv og politikkar, men det var for over 4 år sidan i 2017 i samband med kommunereforma. Vi saknar ei nærarar samhandling med dei ulike grenda, med profesjonell kulturaktørar, med eldre og ikkje minst med innvandrarar som utgjør 9% av folketal i arbeid med samfunnsdelen. Kommunen bør legge stor vekt på samarbeid med desse gruppene i oppfølging av planarbeidet og	Merknaden vert teken til vitande. Vil være aktuelt for neste rullering.

				utvikle gode modellar for samhandling innan kultur, idrett og inkludering og med frivillig sektor. Vi vil vise til at å nytte etablerte møteplassar, t.d. frivillig sektor, kan vere positiv i og med at ein har eit allereie etablert system der ein lett kan kome i kontakt og sikre medverknad frå breie grupper av innbyggjarar, særleg barn og unge, eldre og innvandrarar. Viktige felt og grupper som kommune kan samarbeid med på å nå fleire av måla: -Frivillig sektor -Kunst- og kulturinstitusjonar -Det frie, profesjonelle feltet, utøvande og skapande kunstnarar innan ulike kunstformer. -Innvandrarar -Immateriell kulturarv, som stadnamn, tradisjonsmusikk, livsminne, tradisjonshandverk og annan handlingsboren kunnskap. -Dokumentarv og dokumentasjon, som privatarkiv, kulturhistoriske foto, lyd- og filmdokumentasjon. -Bibliotek skal gi tilgang til kultur, informasjon, -kunnskap og eit godt læringsmiljø. Bibliotekstrategi Rom for demokrati og danning er grunnlag for den nasjonale bibliotekutviklinga 2020-2023, med mål om å vidareutvikle biblioteka som relevante og viktige kunnskapsinstitusjonar som skal bidra til folkeopplysning og danning for befolkninga. -Møteplassar, som bibliotek, anlegg for idrett og friluftsliv, kulturbygg og dei møteplassane som vert skapt av frivillig aktivitet -Digital kulturformidling -Anleggsutvikling. Anlegg og arena for idrett, kultur og friluftsliv som er i tråd med regionale føringar og som del av heilskapleg samfunnsutvikling. Vestland fylkeskommune oppmodar til samarbeid og dialog og bidreg med rettleiing på dei ulike	
--	--	--	--	---	--

				fagfelte innan kultur, idrett og friluftsliv, kulturarv, bibliotek, inkludering og integrering, frivillig sektor etter nærare avtale.	
20	21/9561	VLFK	Akvakultur og marine næringar	Havbruk og marine næringar er eit satsingsområde for Vestland fylkeskommune. Vi ser det derfor viktig at kommunen gjennom arealplanlegging legg til rette for ei berekraftig og lønsam utvikling av akvakulturnæringa. Fylkeskommunen har ansvar for tildeling av løyve og klaring av lokalitetar, og har i tillegg ansvaret for å ivareta havbruksinteressene og fremje motsegn på vegne av havbruksinteressene. I kapittelet «Framtidsretta og mangfaldig næringsliv» heiter det at Osterøy må ein ta utgangspunkt både i kva ein har av næringar og kva potensiale desse har for å utvikle seg i grøn retning, og at det da kan det vere naturleg å tenke å satse meir på berekraftig mat frå sjø. I arealstrategien er også næringsareal knytt til sjø trekt fram. Fylkeskommunen ser dette som positivt for utvikling av eksisterande akvakulturverksemder og framtidige næringar knytt ti sjøområda.	Merknaden vert teken til vitande.
20	21/9561	VLFK	Oppsummering	Planforslaget peikar på sterk identitetskjenle og variasjon av kvalitetar i kommunen, som viktig premiss for ei god utvikling framover. Vestland fylkeskommune vurderer at ein her har gjort gode grep og at arbeidet tar opp i seg breidda i utviklinga av kommunen. Vi ser òg at planen kan bli endå tydelegare. Her meiner fylkeskommunen særleg at ein kunne vere noko meir konkret på å skildre det vidare arbeidet med og koplinga til handlingsdel og økonomiplan, slik at planen viser korleis dei gode måla og strategiane vil verte følgt opp. Vestland fylkeskommune vil særleg peike på det positive i at samfunnsdelen har ein arealstrategi, då dette vil gje gode føringar for arbeidet med arealdelen. Vi er	Innspelet vert teken til vitande.

				open for vidare dialog knytt til ulike fagfelt og avdelingar hjå oss.	
21	21/7931	Statens vegvesen	Samferdsel	Framlegget til planprogram er godt gjennomarbeida og inneheld det eit slikt dokument skal svare på. Som det går fram av planprogrammet rettar tema seg i stor grad mot dei fysiske strukturane som må til for å skapa eit godt lokalsamfunn å leva ogbu i, noko som krev særleg innsats på fleire ulike område. Deriblant på områda kollektivtransport og mobilitet, trafikktryggleik for mjuke trafikantar og universell utforming. Klimavennleg samfunnsutvikling handlar på si side i stor grad om å rette merksemda mot samordna areal-og transportplanlegging med innsats på område som fortetting og bustadmønster, transportbehov, mobilitet og reisevanar. Generelt bør ein i kommuneplanarbeidet legge til rette for vekst og arealbruk som bidreg til auka bruk av gang- og sykkel og kollektivtransport, saman med etablering av eit attraktivt gang- og sykkeltilbod og sterke kollektivaksar. Vekst og arealbruk bør ikkje bidra til arealspreiing. Lokalisering av funksjonar og idrettsanlegg bør lokaliserast slik at dei bidreg til å redusere transportbehovet og ikkje legg opp til vekst i personbiltrafikken. Vi vil rå til at kommunen som ein del av dei vurderingane som skal gjerast også ser vekst i busetnad i høve til utvikling av næring i kommunen. Val knytt til lokalisering av næring vil kunne påverke transportbehovet på Osterøy. Eigarskap og forankring: Eit av dei viktigaste premissa for at samfunnsdelen av kommuneplanen skal kunne fungere som eit godt styringsverktøy er denne er godt forankra både administrativt og politisk. Det er derfor eit godt plangrep at ein i arbeidet med samfunnsdelen har involvert det	Innspelet vert teken til vitande. Vi merkar oss at Staten vegvesen innleiingsvis skriv «planprogram» og ikkje «samfunnsdelen». Dette er noko forvirrande, men vi reknar med det skuldast ein feil. Seinare i innspelet er «samfunnsdelen» nytta. Innspela er også tydeleg retta mot samfunnsdelen.

				politiske nivået heilt i frå oppstart. Statens vegvesen vonar at dette på sikt vil bidra til enklare og meir føreseielege planprosessar.	
--	--	--	--	--	--